

Література:

1. Олейник О. В. Аналитико-контрольное значение калькулирования в системе экономической информации хозяйствующего субъекта / О. В. Олейник, С. В. Бойко // Материалы междунар. науч. конф. [«Развитие бухгалтерского учета и контроля в контексте европейской интеграции»], (Житомир–Краматорск, 19-20 мая 2005 г.). – Житомир : Краматорск, 2005. – С. 361–392.
2. Соколов Я. В. История бухгалтерського учета : учебник / Я. В. Соколов, В. Я. Соколов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2006. 288 с.

УДК 657

Фаріон В.Я.,

к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ СУПУТНЬОЇ ПРОДУКЦІЇ У СПИРТОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ

Особливістю досліджуваних підприємств є те, що при виробництві спирту утворюються ще й супутні продукти. Тому при калькулюванні собівартості спирту собівартість супутніх продуктів у спиртовій промисловості також слід враховувати.

Супутня продукція – це продукція, отримана на завершальній операції технологічного процесу одночасно з основним продуктом. За значенням вона прирівнюється до основної продукції, відповідає стандартам і може бути піддана подальшій обробці або реалізації іншим підприємствам [1, с. 26].

Оперативний облік супутніх продуктів слід здійснюватися відразу в момент виникнення, тобто коли їх можна ідентифікувати. Вихід згаданих продуктів слід визначати у відсотках до кількості виробленого спирту кожного сорту й далі переробляти на підприємстві або реалізовувати на сторону.

У П(С)БО 16 зазначено, що виробнича собівартість продукції зменшується на справедливую вартість супутньої продукції, яку реалізують, і вартість супутньої продукції в оцінці можливого її використання, що використовують на підприємстві [2]. Тобто, якщо підприємство хоче продавати супутню продукцію, то воно має спочатку оцінити її за справедливою вартістю. Оцінка супутньої продукції за справедливою вартістю означає визначення ціни реалізації аналогічної готової продукції за вирахуванням витрат на довершення, реалізацію та надбавки (прибутки). Якщо ж підприємство використовує супутню продукцію при виробництві іншої продукції, то при оцінці супутньої продукції слід враховувати ціну можливого використання останньої.

Відсутність єдиної методики визначення вартості супутньої продукції призводить до встановлення окремими спиртовими заводами на один і той самий продукт різних цін (табл. 1).

Таблиця 1

Супутня продукція (ефіроальдегідна-фракція, сивушні олії)

№ з.п.	Назва спиртозаводу	Собівартість одиниці продукції, грн.
1.	Залозецький	1,18
2.	Залучанський	0,08
3.	Козловський	0,03
4.	Кобиловолоцький	1,27
5.	Марилівський	1,02
6.	Новосілівський	1,09

Наведені в таблиці дані свідчать, що на Залучанському та Козлівському спиртових заводах собівартість супутньої продукції є найнижчою (0,08 грн. та 0,03 грн., відповідно). Однак на інших заводах собівартість одиниці продукції в десятки разів більша і коливається від 1,02 грн. на Марилівському до 1,27 грн. на Кобиловолоцькому спиртових заводах.

Така суттєва різниця у собівартості супутньої продукції негативно впливає на собівартість основного продукту – спирту. Тому в досліджуваній галузі слід розробити і застосовувати єдину методику оцінки собівартості супутньої продукції.

Оскільки витрати на оплату праці, загальнопромислові й адміністративні витрати не виділяються окремо обліку, то їх слід розподіляти між основною продукцією (спиртом) і супутньою (ефіро-альдегідна фракція, сивушні олії), використовуючи кошторисні ставки розраховані окремо для постійних та для змінних витрат. При розподілі витрат сировини слід враховувати вміст корисних речовин у спирті та супутній продукції.

Застосування спиртовими заводами єдиної методики оцінки собівартості супутньої продукції призведе до суттєвого зростання її вартості. Враховуючи досвід зарубіжних країн (США, Угорщини, Польщі), таке підвищення буде обґрунтованим, оскільки високі ціни на супутню продукцію стимулюватимуть її ефективне використання та сприятимуть підвищенню зацікавленості менеджерів у її достовірному обліку та контролю.

Водночас це вплине на зниження собівартості основної продукції – спирту і позитивно відіб'ється на результатах діяльності спиртових заводів. Оскільки спиртові заводи внутрішній облік виходу супутньої продукції практично не ведуть, дані про неї у звітності не фігурують, а у Плані рахунків бухгалтерського обліку навіть не передбачено рахунку, то з метою створення передумов для забезпечення належного обліку і контролю за супутньою продукцією потрібно:

– фінансовий облік супутньої продукції вести на окремому субрахунку бухгалтерського обліку 26.9 «Супутня продукція», що входить до рахунку 26 «Готова продукція». За дебетом відображати надходження з виробництва супутньої продукції за розрахунковими цінами, а за кредитом – вибуття цієї продукції за обраним методом оцінки вибуття запасів;

– в управлінському обліку, залежно від того, як було використано супутню продукцію, її слід відображати на відокремлених рахунках. Так, для обліку супутньої продукції, призначеної для подальшого використання на підприємстві (для виробництва інших видів продуктів), слід використовувати рахунок «Супутня продукція для власного використання», а у разі її продажу – «Супутня продукція для реалізації». Необхідність виділення даних рахунків обумовлена тим, що супутні продукти оцінюють по-різному, залежно від того, на що їх використовують.

Практична реалізація запропонованого забезпечить створення передумов для чіткого розподілу витрат між основною і супутньою продукцією, адекватного відображення у первинних документах інформації про планову, фактичну собівартість, а також відхилень фактичної собівартості від планової при її узагальненні.

Література:

1. Пальчук В. П. Учет и калькулирование себестоимости продукции бродильных производств / В. П. Пальчук. – Москва : «Пищевая промышленность», 1980. – 128 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : [Електронний ресурс]. – // Режим доступу : <http://buhgalter911.com>.

УДК 657.1:331.1

Чабанюк О.М.,

к.е.н., доцент,

Попкова О.О.,

здобувач,

Львівська комерційна академія

ЗАГАЛЬНОМЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ

Витрати в господарській діяльності підприємства важливе місце в системі обліку та інформаційного забезпечення теоретичного і практичного характеру діяльності підприємства. Правильний підхід до класифікації витрат та методології їх дослідження дасть можливість ефективно використовувати ресурси підприємства, а відтак і здійснювати глибокий аналіз процесів та явищ які негативно впливають на господарський процес діяльності підприємства.